

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תַּסוּ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק נ]

אָבֵל קָדָם הַפֶּסַח נִחְבָּשֵׁל טַעַם הַחֶטֶת בְּשֵׁשִׁים⁶¹.

61) אכן, לפי הטעם שכתב בשע"צ לעיל (ס"ק פב) בשם שו"ת הרשב"א (ח"א סי' קע), שהוששים שבשעת הלישה נגעה החיטה בעיסה בהרבה מקומות, כתב בביאור הגר"א שאין להתיר מטעם שהיא בטילה בששים, שהרי גם אם יש בעיסה ששים הרי החיטה אסרה כדי נטילה בכל מקום שהיא נגעה בו. אך כתב, שמי"מ גם לפי הטעם הנ"ל, אם נמצאה החיטה קודם פסח יש להתיר את שאר המקומות מלבד המקום שבו נמצאה החיטה, שהרי העיסה צוננת, וספק הוא אם נגעה החיטה באותם המקומות, לפיכך אין להחמיר בהם קודם פסח, ומי"מ, מהמקום שבו נמצאה החיטה יש להסיר מכל סביבותיו כדי נטילה, שכן בו דאי נגעה.

ורק זה שקודם הפסח טעם החיטה בטל בששים, כתב המשנ"ב לעיל (סי' תמו ס"ק כא) שאינו תלוי במחלוקת המובאת בשו"ע לעיל (שם סי' ה) אם 'משהו' חמץ שהתערב 'חזר וניער' בפסח, אלא אף לדעת הסוברים שחזר וניער, מי"מ טעם בעלמא בטל בששים, ורק כשממשות חמץ נמצאת בתערובת הם סוברים שחזר וניער. מאידך, החזו"א (א"ח סי' קיט ס"ק ה-ו) כתב שלדעת הסוברים שחזר וניער, גם טעם בעלמא חזר וניער וכן דעת המאמר מרדכי המובא להלן (בס"ק ג).

[משנ"ב ס"ק נא]

דִּי בְּכָרֵי נְטִילָה⁶².

62) וכתב החזו"א (א"ח סי' קיט ס"ק ו) שהיינו דוקא כשאין ב'בכדי' נטילה שסביב החיטה ששים כנגד החיטה.

[משנ"ב ס"ק נב]

דְּאִין לְמַלְגָּ אֶפְלוּ בְּכָלִי שְׁנֵי⁶³.

63) שם פסקו השו"ע והרמ"א שלכתחילה יש לחוש לדעת הרשב"א (בדק הבית בית ד' שער א) שסובר שאף על פי שכלי שני אינו מבשל, מי"מ הוא מפליט ומבליע, ולפיכך אסור למלוג בכלי שני קודם מליחה, שהם נפלט וחזר ונבלע בתרנגולת.

[משנ"ב ס"ק נג]

אֶסְתָּרָה הַתְּרַגְּלָתָא⁶⁴.

64) ממה שכתב השו"ע בסוף הסעיף "ויש מי שאסור אם הוא בתוך הפסח", כתב המאמר מרדכי (ס"ק יח) שמשמע קצת שמה שכתב בתחילת הסעיף "אם מלגו תרנגולת וכו'" היינו אפילו אם מלגו קודם פסח [וכתב שכן משמע בב"י] והקשה המאמר מרדכי (שם), והלא כתב השו"ע לעיל (סי' תמו ס"ק ג) שאם נמצאת חיטה בתוך תרנגולת מבושלת קודם פסח הרי היא בטלה בששים, ואינה חזרת וניעורת בפסח, ומדוע כתב כאן שהתרנגולת אסורה.

[המאמר מרדכי כתב שיש לתרץ בדחוק שדברי השו"ע כאן הם לדעת הסוברים שחמץ בפסח חזר וניער, אולם לפי מה שכתב המשנ"ב לעיל (סי' תמו ס"ק כא) שאף לדעת הסוברים שחזר וניער מי"מ טעם בעלמא אינו חזר וניער, אי אפשר לתרץ כן, שהרי החיטה נתנה רק טעם בעלמא בתרנגולת, אולם דעת המאמר מרדכי (כאן, ובסי' תמו ס"ק ו) שלדעת הסוברים שחזר וניער גם טעם בעלמא חזר וניער, וראה סי' תמו שם שכתבנו שכן דעת החזו"א.]

[משנ"ב שם]

לֹא אֲמַרְיִן הַשְּׂמָא נְפִלָה⁶⁵.

65) ואף על פי שאיסור משהו הוא רק איסור דרבנן, וברוך כלל ספק דרבנן לקולא, ואם כן אף על פי שלא מחזיקים שהחיטה נפלה עכשיו, מי"מ הרי זה ספק שמא נפלה עכשיו, והיה לנו להקל מספק, מי"מ ביאר הבי"ח, שדעה זו טוברת שהואיל ועיקר איסור חמץ הוא מדאורייתא, החמירו בו כשיש רק ספק אחד.

[משנ"ב שם]

דִּלְא הַתִּיר פְּעֻנְנֵנוּ בְּנִתְרַפְּכֵי רַק בְּהִנָּחָה וְלֹא בְּאִכְלָה⁶⁶.

66) כלומר, דעת הט"ז (ס"ק טו) היא שאף על פי שחטים שנתרכבו אסורות בהנאה, וכפי שהביא בשמו המשנ"ב לעיל (ס"ק לח) [וראה שם שיש חולקים], מי"מ כאן שיש ספק נוסף, הרי זה מותר בהנאה.

ואף על פי שכתב הרמ"א שכשיש ספק ספיקא מותר אף באכילה, מי"מ כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק יז) שהט"ז סובר שהספק אם חיטה שנתרכבה היא חמץ אינו ספק גמור, שכן הבקי בדבר יכול להבחין אם היא ראויה להבקע או שלא, ולפיכך אף בהצטרף הספק שמא עכשיו נפלה, אין להתיר אלא בהנאה.

[שעה"צ ס"ק קב]

עַן בְּפָרִי־מַנְדִּים שְׁפַפְקָא עַל הַמִּנְיָאֲרָקָם וְכֵן בְּמַחְצֵית־הַשְּׁקָל⁶⁷.

67) הפמ"ג (א"ח ס"ק יט) והמהצ"ח הקשו על מה שכתב המג"א (ס"ק יט) שאף בספק אם נשרחה החיטה מעת לעת הרי זה אסור, שמבואר ברמ"א (יו"ד סי' קה ס"א) שספק במש באיסור דרבנן מותר, ואף כאן משהו חמץ אינו אסור אלא מדרבנן [וראה מה שכתב המחצה"ש לתרץ].

[משנ"ב ס"ק נו]

מְקַל מְקוֹם מְשֻׁהוּ מִיְהוּ אִיבָא⁶⁸.

68) ואם החיטה לא שהתה במים אפילו פרק זמן קצר, כתב בשע"צ לעיל (סי' תמו ס"ק כא) שאף לדעה זו אין היא פולטת את טעמה לתוך המים, שלא מסתבר שעל ידי שהחיטה נמצאת רגע אחד במים צוננים היא תפלוט בהם את טעמה [וראה מה שכתבנו שם בשם החזו"א].

[משנ"ב שם]

וְלִבְנֵי תוֹף הַפֶּסַח דְּאֶסְרוּרָא בְּמִשְׁהוּ, אֶסְרוּרָא⁶⁹.

69) ושורש המחלוקת אם חמץ בפסח אסור בצונן או לא, כתב החו"ת דעת (סי' צא ביאורים ס"ק ג) שתלוי הדבר ביסוד ההיוב להדיח מאכל היתר צונן שנגע במאכל איסור צונן [ראה שו"ע (יו"ד סי' צא ס"א)] האם הוא מעיקר הדין או שהוא חומרא בעלמא, שאם הוא מעיקר הדין, הרי שגם רבר צונן משאיר משהו במקום מנעו בדבר אחר, ולפיכך אם נפל חמץ צונן לנזלים צוננים הרי הם אסורים, שכן משהו חמץ נשאר בהם וזכיון שהם נזולים אי אפשר 'להדיחם' מאותו המשחה, ואילו אם הוא חומרא בעלמא, הרי שבמגע של צונן בצונן אפילו משהו מן האיסור אינו נשאר על גבי ההיתר, ולפיכך כשנפל חמץ צונן לנזולים צוננים הרי הם מותרים, שאף משהו מהחמץ לא נשאר בהם.

הלכות פסח בימן תמו

באר הגולה

ס טור בשם ראב"ן
ע שם ק"ש אבי
הקורין פ דמישי
בציון שיהא יומי
מששים ושיהיו המים
זוונים צ פו פול
הבית יוסף הקר
הטור דמיתור לדעת הרא"ש

(נא) רק פדי (כז) נטילה, והבי נהוג: **לב** (נב) *אם (נג) מלגו (פרוש, שהתרחיחוהו במים להעביר הנוצה) **תרנגלת** ואחר-כך מציאו במים גרעין חטה (נד) בקוצה, (נה) אסורה (כו) התרנגלת. *וְאִם נמצאת חטה בקוצה או לחם חמץ בקלי של מים (נד) ואין בו פדי לתן טעם, פ' שהמים צוננים, ובשלו באותם מים תבשיל או לשו עשה, (נה) מטר. פ' ניש מי (כו) [ט] שאוקר (נו) אם הוא בתוך הפסח: הגה ויש מי שמתיר אכלו במליגת תרנגולים,

שערי תשובה

וע"ש בסמן מא שמיש הבי"ח שחמץ שצנעו בתנור בפסח אסור הכל, הבי"ח לשיטתו האפילו בקחול אסור, אך לפי"ש אם נאקה פראי קשנעו חמץ אינו אסור רק כ"כ, וה"ה קמחה שנתפלה דיקא כפי, והנה"ש משמע דאף קשלא נאקה פראי אינו אסור אלא כ"כ, ולע"ז יש לחלק כמיש, ע"ש, ועין בחתרת יקיתאל סימן צא בארה, ועין לעיל סימן תסא מ"ש בשם ושב תפוח כוח סימן מ, ועין בש"ח בית אפרים סימן כב בדברי ט"ו וקבולו והא"ר בענין זה. ועין מ"ש בה"ט בשם פשוטת קר"י, וה"ה כ"ב בש"ח פ"י תתי"ו באחד שהוציא משקין מן החבית בפסח לחוץ הפלי והכל לא נבדק ואח"כ פצאו פרה"ר חטה בכלי, אז פה שפתיחת לא נאפה, ע"ש: [ט] שאוקר.

באר היטב

מב"ר"ם מלובלין סימן עח: מעשה באחד שלקח קרוב מהקביות בקערה והולילו למקום אחר ושם נמצא חטה עליו, והתיר הקרוב שבתביות האמרין כאן נמצא כאן היה, עכ"ל. וכתב המ"א: אבל אם נמצא חטה בחבית, אף הקרוב שבקערה אסור. דאמרין שמא היתה החטה מקום לכן בחבית, דהוי מוזמן לזמן. פתרא חתיכה מחוקקין אסורא כמיש. ועס"ק כה במ"א שקתב: ואם סלקיהו למקום אחר ונמצא ע"ג חטה אמרין עתה נטלה דהוי מקום למקום, עס"ק למ"ד: (כז) נטילה. אפילו במצא אפיה. ואפילו איפ"א סי' פציון פדי נטילה: (נג) מלגו. סתם מליגה היא בכלי שני, רוקח. ועי' סימן חמו סי"ב פת"ה. ונאפ"ש פ"א משעם עריי אהי עליה, ולא קראה הפד"כ כ"ש אלא משום הקצרה, ולדיכא אם הי"ב אסורה, דהא בחמץ הפוסקים אסורין אפילו בצונן, ח"י: (נד) בקוצה. מדלא הגיה הרב כאן גדלעיל טעין ס לאסור אפילו אינה בקוצה, אפ"ש משום היבא פ"ון דאיכא ע"ד ספקא שמא אח"כ נפלה לא מהמרין פלי האי, אפ"ש הש"י כשב דהרב אזיל לשיטתו לאסור אפילו אינה בקוצה, אף פ"א מטר למכ"ר לא"י באינה בקוצה דהוי ס"ס שמא לא נתחמץ ושמא אח"כ נפלה, דלא מהמרין אלא פחד ספקא כההיא דסעיף ט, ע"ש. והח"י מקל אפילו באי דסעיף ט למכ"ר לא"י, עס"ק יח: (כה) התרנגלת. דאמרין שמא היתה החטה במים בשעת מליגה, דלא אמרין כאן נמצא וכאן היה אלא ממקום למקום או מחתיכה לחתיכה כמיש ס"ק כא, אבל במקום אחר כגון במליגה דיש לספק בנ"ט ולומר שמא היתה החטה במים קודם לכן לא אמרין ששם נטלה, ועין ח"י נדוה"ע חקנת התרנגלת שבנתיא וסתם במים מחצעים, ומשעם זה אסור הרוקח מצא שנמצא בה חטה ואין דריג אי נתחמץ באינה עשה אם לאו, והתיר שארי מצות, ט"ה, צ"ש: [כו] שאוקר.

באר הגולה

החתיכה מצדי לה לאשכוחי ולא בחוכה, אלא ודאי שהיתה בעשה השליטה ואס"פ נאסרה פלה ולא ש"ף בזה לומר כאן נמצא וכ"ר: * אם מלגו וכ"ר: עין פט"ו שקתב דסתם מליגה בכלי שני, והנה לפי מה שקתב המחבר ביו"ד וצ"ע סימן סח דבר"עבד בכלי שני אינו פבליש, לכאורה על-פ"טן צ"ד לומר דמרי בכלי ראשון, ואי משום אסור פ"ס, מרי שפלתו עם הנוצה קדם ממליגה, כמו שהעתיקו במשנה ברורה בשם הפרי"מ נגדים, אף אפ"ש דעת המחבר מהי"ש מחמירין שהביא הרמ"א לעיל בסימן חמו סעיף ג בהג"ה האפילו בכלי שני אסור, וכן מצאתי בפרי חדש שמתפק פדעת המסבר, ובק"ר דינא דכלי שני דעת הפרי חדש להחמיר בפסח, עין שם. ועין לעיל בסימן חסא במשנה ברורה סעיף קטן יא: * ואם נמצאת חטה בקוצה וכ"ר, וישנה בפ"ס, עין לעיל בסימן חמו

משנה ברורה

חמץ בפסח כמשהו, אבל קדם הפסח נתבטל טעם החטה בששים⁶¹, ואפילו הכי פדי נטילה צריך לטל ממנה דלמא לא פלטה רק בסביבותיה: (נא) רק פדי נטילה. אפילו נמצאת במצא אפיה, די (נד) פדי נטילה⁶²: **לב** (נב) אם מלגו וכ"ר. אף הנהבאר ביו"ד וצ"ע סימן סח סעיף יא דאין למלג אפילו בכלי שני⁶³, הלא מרי שנמלח מקדם על-גבי הנוצה [פמ"ג]: (נג) אסורה התרנגלת⁶⁴. דאמרין שמא היתה החטה בפנים בשעת מליגה, דלא אמרין כאן נמצא וכאן היה אלא לענין ממקום למקום או מחתיכה לחתיכה, וכנ"ל בסעיף יא, אבל במקום אחר, כגון דיש לספק בזמן ולומר שמא היתה החטה בפנים קודם לכן, לא אמרין השתא נפלה⁶⁵. והנה המחבר פ"ב פ"א חטה בקוצה, והרמ"א לא הגיה על זה כ"הים כמו שהגיה לעיל בל"ה פ"א חטה בקוצה, משום דיש עוד ספק שמא עקשו נפל, (נז) ויש אומרים דהרמ"א סמך אהנהחו לעיל בסעיף ט, וכן משמע בט"ו ולא התיר בענינו בנתרובה רק בהנאה ולא באכילה⁶⁶. אכן מצאתי בבית מאיר, דד"ן זה שפ"ס המחבר (נז) בפתיחת שניה (לכ"ד הדעה שפזר הרמ"א), ועל-פ"ן נראה לעניות דעתי דהסומך להתיר בזה בנתרובה (נז) בכלי שני אף לאכילה לא הפסיד. ואם לא נתרובה, אפילו אם היתה המליגה בכלי ראשון גס"פ מטר: (נד) ואין בו וכ"ר שחמים צוננים. רוצה לומר, (נט) וחסים צוננים, דהר"י פ"י. שהחמץ מיעט שאין בו שזור לתן טעם במים, שיש ששים במים כנגדו, וגם שהמים צוננים, ולכן מקלינן אפילו תוך הפסח, דכ"ן דמשהו מדרבנן לא מחמירין בצונן: (נה) מטר. ואם ידוע (ק) שנושך החטה מפת-לעת במים אסור, דכבוש כמבשיל. ואפילו אם יש לספק שמא נשנה מצת-לצח במים, גס"פ דעת (קא) אינה אחרונים להחמיר, ומכ"ל מקום חטה שאינה בקוצה רק נתרובה (קב) אין להחמיר בספקא. ואפילו בחטה בקוצה, דוקא כשנמצאה החטה ואחר-כך בשלו באותן מים, אבל אם נמצאת החטה במים אחר שבשלו (קג) יש להקל באסור משהו, דספק-ספקא הוא: שמא נפלה החטה אחר-כך, ואם תמצ"ל לומר מקדם, שמא לא נשנה מצת-לצח במים ולא הוי כבוש, דמתר לבעיה זו בצונן, ואפילו לדעת הי"ש-מ"ש שאומר דאסור בצונן תוך הפסח, על-פ"י פנים במקום הדק או הפסד מרבה אין להחמיר, וכדלקמיה: (נו) אם הוא בתוך הפסח. דסבירא לה, דאף דבצונן אינו נה"ן טעם, מכל מקום משהו מיהו איכא⁶⁶, ולכן תוך הפסח דאסורו במשהו, אסור⁶⁷. (קד) ודוקא כשנמצא החטה ואחר-כך בשלו באותן המים, אבל

שער הציון

(נז) אחרונים: (נז) חק"עב"ב: (נז) שארי אחרונים: (נז) וכן בחי"אדם הביא דעת הרשב"א שאין מחויקים מזמן לזמן: (נז) וגם באליה רבה מצד להקל בכלי שני ולסמוך על הפוסקים דאין מחויקין מזמן לזמן, ובפרט בנתרובה כודאי יש לסמוך על זה: (נז) באר-הגולה והגן-אברהם, והמקור לזה נראה שהוא מאור זרוע הפובא בבית-יוסף, ובבאר הג"א מקאר דל"ע ראשונה משעם מים צוננין לבד מתיר ואפילו באין בו ששים: (ק) פרי חדש ואל"ה רבה וש"א: (קא) גן-אברהם ועוד אינה אחרונים: (קב) עין בקר"י נגדים שמשקק על המגן-אברהם וכן בטעניו השקל⁶⁷, ועל-כל-פנים בנתרובה כנתיא ונתיא אין להחמיר, פ"ן נראה לי: (קג) פ"ן נראה לעניות דעתי פשוט: (קד) נהר-שלוש בדעת המחבר, וגם המגן-אברהם בעצמו מצד פ"ן בדעת המחבר, ולדינא אין נפקא-מנה בזה, שפ"ר הקריע פ"ן הרמ"א בהפתיחה לקמיה:

הלכות פסח סימן תסו

משום (נד) דאמרינן שמא אחר כך (כו) נפלה לשם (תא"י ב"ה ח"ה ומהרי"ם), ויש מי שאומר (נח) בשאר קשר ומתיר בתרנגולת (נט) מכח ספק (כח) ספקא (מרח"י פכ"ש). וילענן מנהגו, ורצה לאסור בשאר קשר או בחטה (ס) שלמה אפלו בתרנגולת. ודוקא אם נמלגו פרנגולים דהנהו שהיו הפנים חמין, אבל אם היו צוננין (סא) ושרו שם (כט) התרנגולים, (סב) אין לאסור מספקא. ובמקום דאיכא למימר שמא נתעפלה החטה בתרנגולת, כגון שהיא שבויה (מהרי"ם), אפלו במלגה נש להתיר מכח ספק ספקא. מיהו, *אם נתערבו התערובות ויש הפסד מרבה וקניעת שמחת יום טוב, יש להקל בכל זה בספקות אסור (ל) [ג] דרבנן שהיא משהו (סג) ויש להתיר שאר פכשילין שיש בהן תערובות

שערי השוכה

על באר היטב. וכתב בפס"א ח"א סימן טו בעקבא ששיר קשר דקסח ואמר שלקוחי הדשר לקחי מי השרה לחיין לשפך לזשפה, ומצאו שם גרעין אחר של תבואה ונתפסקו אם היה בעוד (המים) ונתפשו שם, ותעלה הכל שנטלו הפרי השרה למקום אחר לשפך ושם מצאו הגרעין יש להקשיר בשיערות, וכן אם גרעו המים קדם שנתנו הקשר ולא ראו שום חמץ או חטא ואח"כ קשה וצ"ל הקשר לאסור שעה מצאו בו החטה, מחר הבשר, והיכא שנישאים מים בדליים ככדים ושפכו מן הדלי למקום אחר האחר כך מצאו חמץ בדלי הנה, א"י שיש אחרים, מ"מ יש לסמוך על דעת התוספות, כפ"ט שאסור משהו דרבנן ויש פנה רבנא דס"ל דצונן אינו א"סר. ועין בשביתת צוקב ח"ב סימן יט שהשיג על הפס"א בזה, ע"ש: [ג] דרבנן עבדיט. וכתב בשער אפרים ויהי: ה' עורב שהביא סף מלכלך בשמן ונפל סוף לקורנה, והפס"א ספק חלב הנה י"י אף מחמת ספק במשהו דשפא לקחו קבית הא"י, ולכאורה יש לחלק בין עיר לרבה וישראל כ"ו, ואין שם כיום השלכות. ולענין להתיר בזה דמשוה דרבנן, וכבר מבאר אצלי במקום אחר שיש מקום לומר דחמץ של א"י או של הפקר אינו אסור במשהו, ואפלו את"ל שחמץ בעין של א"י אסור במשהו מ"מ כה"ג ששאלו תאמר שהשמן של בו בלתי מתקן מ"מ קרוב לומר שלא היה בו טעם חמץ ולא נאסר במשהו כד הא"י או בכ"י עורב, ולא שרף או גזרת סני' על משהו.

באר היטב

עמ"ש בסע"י קטן כ: (כ) נפלה. וי"ל ב"י: ור"י סב בשם הרמב"ם: אם נמצא חטה בכלי שהיה בה תרנגולת, אמרינן פאן נמצא ופאן הנה, עכ"ל. והקשה הפ"א מדברי הרמב"ם עמ"ש שפסק דאם נמצא חטה במצה אוסרין כל העשה ולא אמרינן השתא נפלה, ומסיק: לכן נ"ל דמירי שמתלו התרנגולת ואחר כך הדיחיהו בכלי צונן ואחר כך נמצא בכלי חטה ויש לחוש שהחטה בתרנגולת ונמלטה עמה, לזה כתב דלא חשיבין לכה דכיון שנמצא חטה בכלי לא אמרינן שהחטה בתרנגולת דלא מתוקנין אסור מקום למקום, אבל במצה היו מזמן לזמן פכשיל וא"כ אין כאן מחלוקת כלל, דלא פדעת רמ"א עכ"ל. וי"ל דמ"ש דבמצה הוי מזמן לזמן פכשיל המירי ששאר כדו עשה פכשיל ס"ק כא, דאל"כ הוי במקום למקום, וד"ק: (כח) ספקא. שמא עמה נפלה, ואת"ל היתה קדם בתרנגולת שמא נתעפלה, ועמ"א: (כט) התרנגולים. וכ"י הפ"א: לא דוקא תרנגולים אלא ח"ה בשר, דהא מירי כאן בחטה שלמה דליבא עכ"ל. ובפ"ש כתב דלרבותא נקט תרנגולים, אף ומצוין בו חטים אפ"ה מירי ספקא לא נפקא ואמרינן שמא אח"כ נפלה, גם איכא עוד לספק שמא אלו והשיג על תרב, עמ"א, והעקר פדעת הרב, וכן הסכמת הא"י והש"י, כפ"ט אם החטה אינה מקבצת פשיטא דאין להקמיר בפשיל. וכלא תרפכה החטה יש להקל בכל ענין, וכן הסכמת הפ"ח והאחרונים: (ל) דרבנן. כתב

באר הלכה

בג"ג אברהם סע"י קטן ו' והוא נותן טעם לקנס, והאחרונים לא פליגי עלה שם אלא בחטים, עין שם: * אם נתערבו התערובות ויש הפסד מרבה וכו'. משמע מזה דתבשיל ראשון אין להתיר אפלו עלי"י הפסד מרבה, וכן משמע באחרונים, אכן בבאור הגר"א משמע דמטעם הפסד מרבה לחוד מתיר ואפלו בחמין. הנקטינן אז פדעה ראשונה שברמ"א הסתרת במלגה, וצריך לומר לדידה דמה שמנכ"ד ברמ"א תערובות חט"י דעל"י תערובות מצוי הפסד מרבה, ואם"כ ברמ"א שכתב: פכשיל של הפסד ששנה במים ונהניו בצונן, ושם מתיר אפלו נמצא החטה בחט"י כעוד שהפסד היה שרי בחט"י, גם"כ העקר משום הפסד מרבה, ועל"כ אי אתמי שהיה הפסד מרבה על"י פכשיל ראשון גם"כ מחר בצונן, והסמכין על הדעה ראשונה שבמחבר שמתיר בצונן. ובהו הנה מתוך קשיית המגן אברהם לעיל בסימן תמו סע"י קטן ט, דשם בהג"ה משמע דבצונן מחר ונכא אוסר בצונן⁷⁰, דשם מירי במקום הפסד מרבה, וצריך עיין:

משנה ברורה

אם נמצא אחר שבשלו אין להתמיר בצונן מספקא: (נד) דאמרינן שמא וכו'. רוצה לומר, כיון (קס) דמשהו מדרבנן, מקלינן בספקו וקלינן שאחר כך נפלה, והוא הדין אם התרנגולת צדוין במים אלא שהמים נצטנו, (קי) תלינן שנפלה פדעת שנצטנו המים ומתיר לרצח השתירין בצונן: (נח) בשאר קשר. ככה"א גונא שהניחיהו בחמין אסור הקליחה והתדחה, ואמר שלקוחה משם נמצא שם חטה כקוצה, ומתוקנין מזמן לזמן ואמרינן שהיתה שם החטה מקדם שלקוחי הקשר: (נט) מכח ספק ספקא. שמא היתה בתרנגולת עצמה וכבר נתעפלה ואין שרף בה חמור⁷¹, ואם מצוי לומר שאיננה מתרנגולת, שמא עמה נפלה; ודעה ראשונה של המסב"ר סביבא לה, דאף בחטה שהיא מתרנגולת שרף בה חמור⁷²: (ס) שלמה. דבשלתיה נקטינן דיש בה חמין מפני שגפר שלא נתעפל:

(סא) ושרו שם התרנגולים.

וילצח שנתקחו משום התרנגולים (ק) דהוא הדין שאר קשר גם"כ אין לאסור מספקא⁷³, ומלינן שאחר לקיחת הקשר משם נפל החטה בין שהמים היו צוננין. ויש מתירין לגמרי בצונן: (סב) אין לאסור מספקא. אבל אם בודאי היתה החטה בעצה שנשרה הקשר במים, דעתו דיש להנהו כדעת הי"ש מי שאוסר בצונן בתוך הפסח. ועין פלבוש וט"ו ועוד (קח) אחרונים שדעתם כדעה ראשונה המנכ"ד במקמ"ד דאין לאסור בצונן בכל גונו, (קט) ועל"כן פשעת הדחק או בהפסד מרבה יש לסמוך להקל כדעתם, והפ"ט אם החטה אינה פקוצה וק נתרפכה בודאי אין להתמיר. וכל זה בחטה, אבל (קי) פרוסת לחם או עשה שנמצאת בתוך המים, (קי"א) פקבוי האחרונים לאסור אף בצונן, כי טבע פרוסת הלחם והעשה להתפורר ולהיות נמס בתוך המים: (סג) יש להתיר שאר תבשילין וכו'. משמע הא אותו פכשיל, אף בהפסד

שער הציון

הג"א בבאורי, וכן כתב הפ"י חדש, וילדבריהם מדקדק לשון הרמ"א, וילדבריהם מתוך קשיית המגן אברהם⁷⁰: (קו) אחרונים: (קו) מגן אברהם ושי"א: (קח) עין במגן אברהם בשם מהר"ל מפראג, וכן הוא גם"כ דעת הפ"י חדש: (קט) כן הכריע המגן אברהם בסע"י קטן יט שמתלו לשי עיניו שעת הדחק, וכן כסב הג"ו, ואפשר דגם הרמ"א מודה לזה. ועין בבאר הלכה: (קי) לאפוקי לחם שלם לא שרף זה ודינו כחטה בקוצה: (קי"א) פ"י חדש וספי"א דהגר"א. ועין שם דאפלו סגור לא מהני⁷⁴. ונראה לכאורה דדוקא אם בשלו במים לאסור ששלו במים, דיש ספק שמא עמה נפל. אין להתמיר במקום הפסד מרבה ונאף דבאשלי-אברהם באת כו משמע דאין אם נמצא מתחלה הלחם ואחר כך בשלו גם"כ מחר במקום הפסד מרבה, שם הוא דוקא לענין להתיר שאר פכשילין שיש בהן תערובות מאותו פכשיל, ואין אמרינן לענין פכשיל ראשון ובמקום הפסד מרבה, וכן משמע

קצת באליה רבה סע"י קטן כט, עין שם, ומכל מקום צריך עיין דאפשר דלחם פדע טפי:

